

Opening

Welkom bij het Coronanieuws. Het is vandaag 1 september 2023 en dit is aflevering 84. Het Coronanieuws is vernieuwd: qua uiterlijk, opzet en qua afzenders: sinds deze zomer is C-Support medesamensteller van het Coronanieuws. In de komende afleveringen stellen we steeds één onderwerp centraal, in deze aflevering is dat 'vaccinatie en post-COVID'. En verder de actualiteiten:

- IDO-2
- Plasmaferese
- Klinische studies
- Expertisenetwerk

Nieuwe vaccinatieronde

Dit najaar start een nieuwe boostervaccinatieronde tegen COVID-19. De booster is bedoeld voor mensen met een verhoogd risico op ernstig beloop van COVID-19. In aanmerking komen 60-plussers, volwassenen en kinderen uit medische hoogrisicogroepen – bijvoorbeeld immunocompromitteerden – en volwassenen die ook in aanmerking komen voor de grieprik. Deze groepen worden in de loop van september uitgenodigd om zich bij de GGD te laten vaccineren. Ook zorgverleners met direct patiëntcontact komen in aanmerking voor de boostervaccinatie. Voor zwangere vrouwen geldt dat zij zich het hele jaar door kunnen laten boosteren.

Naar verwachting wordt gevaccineerd met een mRNA-vaccin dat is aangepast op de huidige circulerende XBB-variant. Het coronavaccin van Pfizer, aangepast op de omikronvariant XBB.1.5, heeft eind augustus een positief advies gekregen van het Europees Geneesmiddelenagentschap. Dit vaccin lijkt effectief tegen de verschillende subvarianten van omikron XBB die nu vooral circuleren in Nederland. Ook de nieuwe variant, BA.2.86, die wereldwijd in opkomst is, lijkt te reageren op het nieuwe vaccin.

Nieuwe virusvariant: www.jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2809132

Vaccinatie en post-COVID

De nieuwe vaccinatieronde roept ook vragen op over de relatie tussen vaccineren en post-COVID. Er zijn diverse observationele studies uitgevoerd naar de vraag of vaccinatie post-COVID voorkomt. In de meeste gevallen vergelijken deze studies de incidentie of ernst van post-COVID bij mensen met een corona-infectie na en zonder vaccinatie. Op basis van drie meta-analyses lijken gevaccineerden een lager risico te hebben op post-COVID dan mensen die niet gevaccineerd zijn. Studies verschenen na deze meta-analyses komen tot vergelijkbare conclusies, ook bij de omikronvariant van het coronavirus. Conclusies over de causaliteit zijn niet goed mogelijk vanwege de observationele opzet. Bovendien zijn de meeste studies uitgevoerd bij de varianten die circuleerden voorafgaand of tijdens de grootschalige vaccinatiecampagnes. Die situatie is niet goed meer te vergelijken met de huidige periode, waarin bijna iedereen antistoffen heeft door infectie of vaccinatie en nieuwe coronavarianten circuleren.

Meta-analyses:

www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264410X23001342

www.sciencedirect.com/science/article/pii/S088915912300079X

www.mdpi.com/1660-4601/19/19/12422

Er zijn ook casussen bekend waarin vaccinatie juist gelinkt wordt aan post-COVID. Bijwerkingencentrum Lareb ontving hierover zes meldingen. Bij C-Support hebben zich circa 750 patiënten gemeld. Het is moeilijk vast te stellen of er een direct verband is met de vaccinatie, omdat het gaat om spontane meldingen. Op basis van de beschikbare wetenschappelijke publicaties lijkt vaccinatie op populatieniveau in ieder geval eerder beschermend te werken tegen post-COVID dan klachten uit te lokken.

Lareb: www.lareb.nl/news/meer-inzicht-nodig-over-long-covid-na-coronavaccinatie

C-support: www.c-support.nu/langdurige-klachten-na-vaccinatie

Hoewel causaliteit dus niet bewezen is, zijn er wel diverse hypothesen waardoor vaccinatie kan bijdragen aan een lager risico op post-COVID. Allereerst speelt waarschijnlijk een rol dat vaccinatie het risico op COVID-19 - en daarmee automatisch ook op post-COVID – verlaagt. Een andere mogelijke verklaring is dat vaccinatie leidt tot snellere klaring van het virus en een minder ernstige acute immuunrespons, waardoor er verminderd risico is op bijvoorbeeld orgaanschade. Vaccinatie zou ook de productie van autoantilichamen kunnen voorkómen. Ook een verhoogde antilichaamrespons als gevolg van vaccinatie is een mogelijke verklaring.

Vaccinatie als behandeling

Er is ook onderzoek gedaan naar vaccinatie als mogelijke behandeling van bestaande post-COVID klachten. Uit twee verschillende meta-analyses blijkt dat vaccinatie in de meeste gevallen geen significant effect heeft op bestaande klachten. Wel komt verbetering van klachten vaker voor dan verslechtering van klachten. Er lijkt dus geen reden te zijn om af te zien van coronavaccinatie bij patiënten met post-COVID. Tegelijk is er ook geen overtuigende indicatie om alle patiënten met post-COVID te vaccineren.

Meta-analyses:

www.sciencedirect.com/science/article/pii/S088915912300079X

www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264410X23001342

Samenvattend is de vaccinatieronde van dit najaar primair bedoeld om nieuwe gevallen van ernstige, acute COVID-19 bij risicogroepen te voorkómen. Vaccinatie lijkt ook geassocieerd met een verlaagd risico op post-COVID en er is geen reden om bij patiënten met post-COVID af te zien van vaccinatie.

Kort nieuws

En dan nu het korte nieuws.

Amsterdamse onderzoekers haalden het nieuws met hun ontdekking over de mogelijke rol van het enzym IDO-2 in het ontstaan van post-COVID. Hoewel het hoopgevend is dat er meer zicht komt op mogelijke pathofysiologische mechanismen bij post-COVID, moeten we voorzichtig zijn met te voorbarige conclusies. Het gaat om een onderzoek bij 15 patiënten, en onderzoek naar geneesmiddelen die aangrijpen op IDO-2 bevindt zich nog in de vroege klinische fasen.

Amsterdams onderzoek: [www.thelancet.com/journals/ebiom/article/PIIS2352-3964\(23\)00294-3](http://www.thelancet.com/journals/ebiom/article/PIIS2352-3964(23)00294-3)

C-Support: www.c-support.nu/enzym-heeft-mogelijke-effect-op-post-covid

Een Cochrane review concludeert dat plasmaferese, gericht op verwijderen van amyloïd fibrine en fibrinogeen, niet ingezet moet worden als behandeling bij post-COVID. Diverse patiënten ondergaan deze behandeling vanuit de gedachte dat amyloïd fibrine en fibrinogeen, vaak microstolsels of microclots genoemd, een rol spelen bij het ontstaan van post-COVID. Volgens het review is er geen goed bewijs dat microstolsels een rol spelen bij post-COVID. Inzet van plasmaferese is daarom alleen te rechtvaardigen in een onderzoekssetting.

Cochrane review: www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD015775

Het Amerikaanse National Institutes of Health heeft de start aangekondigd van nieuwe platform- en klinische studies naar behandelingen bij post-COVID. Te onderzoeken interventies zijn onder andere niet-medicamenteuze behandelingen zoals hersenstimulatie en de inzet van de virusremmer nirmatrelvir/ritonavir.

NIH: trials.recovercovid.org

ZonMw stelt in opdracht van het ministerie van VWS ruim 32 miljoen euro beschikbaar voor het vergroten en delen van kennis en expertise over post-COVID rondom diagnose, behandeling en het optimaliseren van zorg. Onderdelen van het programma zijn het opzetten van een onderzoeks- en expertisenetwerk en onderzoeksprogramma. De eerste subsidieoproep wordt op 12 september verwacht. De deadline voor een aanvraag is 1 november.

ZonMw programma: www.zonmw.nl/nl/programma/post-covid-onderzoeksprogramma-kennisinfrastructuur-en-expertisenetwerk
ZonMw subsidieoproep: www.zonmw.nl/nl/subsidie/onderzoeks-en-expertisenetwerk-post-covid

Tot slot

Voor nu hebben we u weer bijgepraat over de ontwikkelingen op het gebied van post-COVID. Het volgende Coronanieuws verschijnt vrijdag 29 september. Hebt u opmerkingen, tips of aanvullingen naar aanleiding van het Coronanieuws? Laat het ons weten. En abonneer u op ons YouTube-kanaal of de jaarnaalupdate om geen aflevering te missen.

Voor opmerkingen, tips of aanvullingen: info@ivm.nl

Voor abonneren op onze nieuwsbrief: www.medicijngebruik.nl/nieuwsbrief?init